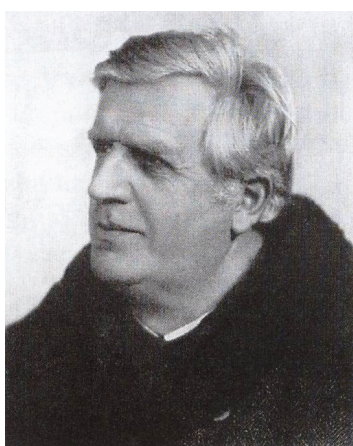

SIGISMUND LUDVÍK BOUŠKA
SYN NADDŮLNÍHO, KATOLICKÝ KNĚZ, BÁSNÍK, PŘEKLADATEL,
AUTOR VZPOMÍNEK

Sigismund Ludvík Bouška

Vlastním jménem Ludvík Bouška se narodil 25.8.1867 jako nejstarší z 8 dětí do rodiny březohorského naddůlního Karla Boušky. V průběhu svého života se však výrazně odklonil od povolání svých předků. V Příbrami roku 1886 odmaturoval na gymnáziu, následujícího roku byl přijat na Akademii výtvarných umění v Praze, avšak ještě téhož roku vstoupil k benediktinům v Břevnově. Tento řád jej vyslal na studium bohosloví, které také v letech 1888 – 1891 studoval nejprve na německé a poslední rok na české univerzitě. Řeholní slib složil na podzim roku 1891 a přijal řádové jméno Sigismund, následujícího roku

byl vysvěcen na kněze. Působil jako kaplan v Machově u Police nad Metují, od roku 1898 v Polici nad Metují, následně (od r. 1908) zповědník v broumovském klášteře. Po několika dalších nedlouhých působení na místech v tomto regionu přešel roku 1926 (v 59 letech!) na vlastní faru v Počaplích u Terezína. Od roku 1936 žil na odpočinku ve Rtyni v Podkrkonoší ve vile spisovatelky a malířky Rafaely Hanušové. Zemřel v Náchodě 29.5.1942.

Z prozaické tvorby je pro obyvatele Příbrami zajímavá vzpomínková autobiografická kniha Vánoce, která nás přenese do časů 2. poloviny 19. století a života hornické rodiny našeho regionu. V této knize se prolínají vzpomínky na období Vánoc, přípravy na ně a jejich průběh se vzpomínkami na hornické prostředí, v němž vyrůstal. Objevují se informace o konkrétních lidech a místech, samozřejmě stylizované do náhledu dětskýma očima.

Tak například v rodině Bouškových měli jesličky od pana Ulbrta, jehož figurky se nacházejí také sbírkovém fondu Hornického muzea Příbram. Stavba betlému byla jednou z největších událostí roku, především pro děti. Jak popisuje Sigismund Bouška: „Ulbrt byl prostým havířem a tatínek byl štajgrem, důlním dozorcem. Byl tatínkovi podřízen, avšak vynikal uměním vzácným, vyřezával a maloval daráky na jesličky. Byl muž, jenž požíval našeho plného obdivu. A každý rok tatínkovi vyřezal nový houfec oveček, nové daráčky,

umělečtější a podivnější. Ba už dělal také ovečky, které ležely, nohy pod sebou skrčené a pily ze zrcátka, jež jsme obratně do mechu vpašovali. To byl nejnovější trumf umění jesličkářského. To ještě nikde neměli!“

Skrze vzpomínky můžeme nahlédnout do domu důlního dozorce: V obrovské podlouhlé bedně na půdě se nacházely jesličky. Obtížené různými nerosty, vápenci, kyzy a leštenci, jež tam tatínek žárlivě po kousku kladl a přikrýval různými látkami, aby se mu nezaprášily. Kdežpak se dotknouti tatínkových pokladů, z nichž často ceníval si na výsost právě takovou „štufu“, která se nám pranic nelíbila a kde sotva malý puntíček lesklý, v bílých jehlancích vápencových skrytý, měl upoutati pozornost nás ignorantů! Milovali jsme ze všech těch nerostů jedině kyzy zlatě, modře, zeleně, kovově lesklé a duhami nabíhající. To byla nějaká krása! Ale tatínek vždycky ledabyly nás odbyl, to že nic není. Jakpak by nebylo! A leštěnc prý také ne. Leštěnc olověný, který droboučkými, slitými a rozpraskalými kostičkami blýskal se na slunci, drobil se ochotně a roztlučen na prášek svítil nalepen na jesličkách. Zlato a stříbro nebylo nic proti našemu leštenci, nejluznější hračce všech dětí příbramských. . . Přišly vánoce a leštenci dostalo se zase jednou zasloužené slávy.“

Mnohokrát malý Ludvík navštívil svého otce na anenském dole v jeho kanceláři, jejíž specifická atmosféra se mu hluboce vryla do paměti. Místo stálého pohybu, vždyť: „... i během

tatínkova jídla neustále přicházeli a odcházeli havíři, stále ozýval se pozdrav Zdař Bůh!, ten něco hlásil, ten o něco porosil, ten se omlouval, ten rozkazy přijímal. Tady to je jako na pražském mostě, říkával tatínek. A dole pod námi hučely stroje a nesmírná kola, chvěly se provazy, zněly signály strojvedoucího, duněly vyvážené vozy, tlačeny horníky. A všude pronikavá vůně páry, dehtu, střelného prachu, hornin, zašpiněných halen hornických a čadících knotů. Pozdravy, povely, signály, vše se mísilo v jeden ruch života pozemského, slévajícího se v jedno víření se světem podzemním...”

Někdy tatínek otevřel svoji almaru v kanceláři a v ní byly různé poklady: „...vždy nové a nové, jichž jsem se nikdy nemohl nasytit. Vždy tam byl mimo staré kusy nějaký vzácný kousek mně neznámého nerostu, který byl právě z důlu vynesena na světlo Boží po nekonečné době věků, kdy dumal v hloubi země. Bývaly to drahocenné nerosty, jež tatínek zkušenou rukou vyřezával pilkami ze skály, aby drúzy se neroztříštily při výbuchu prachem nebo dynamitem. Nerosty tyto odváděl pak hornímu ředitelství a mnohé z nich putovaly daleko do Vídně a ještě dále. Tatínek o nich mluvil vždy jako znalec s posvátnou úctou a s rozechvěním odborníka, který vidí více než ten, kdo vnímá jen formu a barvy. A to zase těšilo mne. Jen ta nesčetná variace sněžných krystalů vápence, šedé chmýří heteromorfitu, kde často jako v mechu na dně ojedinělý, ulovený krystálek se třpytil, někdy byl jako máček malinký, jako

křížek vyhraněný! A což ty podivné kudrlinky samorostlého stříbra, jež někdy v chumáči velikém vyplnily téměř celou moji čepici!“

Sigismund Ludvík Bouška rovněž vzpomíná ve své knize, jak jeho otec: „...vedle nekonečných výpočtů na stole a vedle logaritmů, jež mezi jinými knihami tajuplnými ležely na almaře a spoustami cifer lákaly i děsily mou zvědavost malého školáka, přechasto kreslival různé plány a diagramy cest a labyrintů podzemních ze šachty anenské a prokopské, kde většinu svého života v hloubi země trávil. Jeho notesy kapesní, celé v černém plátně voskovaném vázané a prosáklé dýmem prachu a šachet, byly plny tajemných kreseb, jež zvědavý školák nedovedl rozluštit, když zvědavě do nich potají nakukoval. Teprve tehdy, když jsem poprvé s tatínkem sjel do šachty a viděl podzemní chodby a čarovné, fantastické kresby couků, široké pruhy zelenoklamu, trhané a divoké žilky vápence, zářivé pruhy leštěnce a místy jako zázrak přírody vtroušené drúzy krystalů, kde jako ve hnízdečku temném při osvětlení kahanu zaplály démanty všech barev na hranách sterých útvarů, teprve tehdy pochopil jsem, co znamenaly ty hieroglyfy v tatínkově zápisníku. Byly to kresby podzemního světa, v poesii a kráse, o níž se všem smrtelníkům, nahoře na matce zemi bydlícím, ani nezdálo. Důsledně a vytrvale pronásledují dole havíři rudný couk leštěnce, v němž se stříbro nalézá, sledují jej všemi směry a, i když se náhle ztratí, vypočtou přesně, kde jej brzy zase

najíti musí. Je to horečná snaha chudých havířů, vášeň jejich povolání, je to radost a blaženost, strach a nepokoj a uspokojení z hledání a nalézání. Jako ta bílá žíla vápence i při všech převratech a lomech mohutných vrstev podzemních stále stříbro sledující, tak ženou se za proudem lesklé rudy do hlubin země. Každého dne vyláme se štola v podzemní o kus dále, každé noci změně se podívaná barev a žil rudných a kresby jejich překvapují nejgeniálnějšímími ornamenty. Každá ta nová stopa, každý nový krok v této podzemní cestě, skalami ražené, byl zaznamenán a věrně vykreslen v knize mého otce.“

Myslím, že se jedná o krásnou variantu interpretace hornického života očima, a to chlapce, jak se brzy ukázalo s výtvarným a literárním talentem. Benediktinem, který se uměl vrátit do svého dětství, 70. let 19. století, a zanechat nám tím svůj pomník hornického života.

Literatura:

„Jsem disgustován...“. Vzájemná korespondence Sigismunda Ludvíka Boušky a Karla Dostála – Lutinova. Olomouc 2002.

Spisy Sigismunda Boušky, Svazek I. Děti, Praha 1927.

VELFL, Josef. Památky Příbrami v obrazech, Příbram 2008.